

JAAROVERZICHT 2000

Inleiding

Wat is belangrijk uit het jaar 2000? In de kranten verschenen al uitgebreide jaaroverzichten over wat in 2000 gebeurd is. Zaken die o.a. op politiek en maatschappelijk terrein de aandacht trokken. Gebeurtenissen die ook velen in de kerken bezighielden, zoals de vuurwerkramp in Enschede, waardoor ook een aantal gezinnen uit onze kerken dakloos werden.

Dit jaaroverzicht beperkt zich tot een samenvatting van allerlei grote en kleine gebeurtenissen in onze kerken. Een samenvatting van werk dat in de publiciteit was en van veel werk achter de schermen. Onze kerken stonden ook in 2000 voor allerlei uitdagingen. Heel veel werk werd met grote trouw en veel inzet verricht: uit liefde tot de Here en zijn dienst. We maken er melding van. In het besef dat we geen reden hebben om onszelf op de borst te kloppen. Wij leven van Gods bewaring en trouw.

Kerken

We beginnen ons overzicht met een aantal bijzondere gebeurtenissen in de plaatselijke kerken. Ingrijpend en verdrietig voor ieder die een relatie met de betreffende kerk had was de opheffing van twee gemeenten. De kerk van Wormerveer werd per 1 mei opgeheven en de kerk van 's-Gravenhage-Centrum per 30 juni. Ook voor de kerk van Amsterdam kwam het voortbestaan onder druk te staan: zij werd onder de zorg van de kerkenraad van Amsterdam-Nieuw-West gesteld. We lopen hier tegen problemen van kleine gemeenten in het westen van ons land op, die onze kerken confronteren met een samenleving die in ras tempo van het Evangelie vervreemdt. Bij de doordiening van deze problemen is al gepleit voor een zendingsproject in een stad of regio, dat opgezet is volgens de principes van het zendingswerk en van dichtbij gesteund wordt door het resterende kerkelijk leven in de stad of regio. Dat alles zal ongetwijfeld op de generale synode van Leeuwarden aan de orde komen, die hierbij een stimulerende rol kan spelen.

Dankbaarheid was er bij een aantal andere kerken. De classis Haarlem adviseerde positief op een brief van de kerk van Opperdoes-Enkhuizen inzake de verzelfstandiging en instituering van de kerk van Enkhuizen. Enkele kerken mochten in het jaar 2000 een eeuw lang bestaan. We noemen de kerken van Harderwijk, Enschede, Boskoop, Damwoude en Nieuwpoort. Delfzijl heeft nu een eigen kerkgebouw dat de naam draagt *Het Lichtbaken*. Het betreft hier een voormalige kleuterschool. Alkmaar beleefde in april de opening van een nieuw kerkgebouw. Eindhoven kocht een neobarak orgel dat indertijd gebouwd werd door de gebroeders Van Vulpen. De kerk van Breda heeft van de R.K.-parochie Breda-Noord het kerkgebouw *De Menswording* gekocht, onder andere om een betere ruimte voor het evangelisatiewerk te hebben. Noordeloos nam een gerenoveerd verenigingsgebouw in gebruik.

Verschillende classes bogen zich over de voortgang in de samenwerking met de Gereformeerde Kerk (vrijg.) en de Nederlands Gereformeerde Kerk.

Zo willigde de classis 's-Gravenhage het verzoek van Zoetermeer in om te komen tot nauwere samenwerking met de Gereformeerde Kerk (vrijg.). Later in het jaar gaf de classis aan Zoetermeer ook toestemming voor het aangaan van een zusterkerkrelatie met de Nederlands Gereformeerde Kerk. Een soortgelijk besluit ten aanzien van de relatie met de Gereformeerde Kerk (vrijg.) nam de classis Zwolle met het oog op de kerk van Hasselt. Op de classis Groningen werd gemeld dat de samenwerking met de Nederlands Gereformeerde Kerk van Haren nieuwe impulsen heeft gekregen. Na een proefperiode van twee jaar moet dit uitmonden in een federatie van beide kerken.

Voorts is het de bedoeling dat de kerken van Enschede tot kanselruil overgaan met de Gereformeerde Kerken (vrijg.) ter plaatse.

Als de Particuliere Synoden akkoord gaan zullen de kerken van Hilversum-Centrum en Oost en Mijdrecht in het vervolg tot het ressort van de classis Amsterdam gaan behoren.

Kerkleden

Een heel aantal kerkleden ontvingen een bijzondere of een koninklijke onderscheiding. Zo werd br. W. Langius, lid van de kerk te Enschede-Oost, in de synagoge van Arnhem door Yad Vashem (Jeruzalem) onderscheiden als 'righteous among the nations'. Dezelfde onderscheiding werd ook postuum toegekend aan zijn echtgenote. Br. W. Kanis te Utrecht werd ridder in de Orde van Oranje Nassau, evenals br. H.J. van Maanen te Veenendaal. Lid in de Orde van Oranje Nassau werden ds. J. de Jong te Veenendaal en ds J. Westerink te Nieuwegein. Dezelfde onderscheiding ontvingen ook br. C. van Drieënhuizen en br. J. Hosper, beiden te Utrecht, br. J. van de Bent te Dedemsvaart, zr. B. Elzes-de Vries en br. K. van Smeden, beiden te Groningen, br. G. Huijgen te Bunschoten, br. H. van Moorselaar te Meppel, br. G. van Westrienen te Amsterdam, zr. E.J. Trappenburg-Terlouw te Noordeloos, zr. M.A. van der Leede-Van der Velde te Aarlanderveen, br. P. van der Zwan te Urk en br. A. Sikkens te Wildervank-Veendam. Br. P. van Hartingsvelt ontving de stadspenning van de gemeente 's-Gravenhage. Later ontving br. P. Regelink, koster van de kerk in Meppel, een koninklijke onderscheiding ter gelegenheid van zijn 40-jarig kosterschap. Een bijzonder jubileum vierde br. Piet Feij te Middelburg: al 50 jaar is hij organist van de kerk aldaar. Daarnaast memoreren we het 40-jarig jubileum van het bekende kosterschaar uit Amersfoort, br. E van de Velde en zr. H.M. van de Velde-Helms.

Predikanten

Overleden

Een drietal predikanten van onze kerken ontsliep in de Here: dr. J.C. Maris overleed 14 februari, ds. J.P. van den Boomgaard overleed 20 februari en drs. W.C. Moerdijk overleed 3 oktober. Een 'In memoriam' in dit Jaarboek geeft aandacht aan hun leven en werk.

Emeritaat

Ds. J. Vogel van Eindhoven ontving per 1 november eervol emeritaat.

Nieuwe predikanten

Kand. F.H. Meijer werd bevestigd tot predikant en deed intrede in Dedemsvaart. Kand. L.A. den Butter werd als predikant verbonden aan de kerk van Culemborg. Kand. J.L. de Jong werd in november 2000 beroepen door de kerk van Nieuw-Vennep.

Als nieuwe predikant begroeten we ook ds. A. Jansen uit de Gereformeerde Kerk van Wierdapark Pretoria van Suid-Africa, die zich op 6 augustus aan de kerk van Aalsmeer verbond.

Wisselingen van gemeente

Tal van kerken namen het beroepingswerk ter hand. En een heel aantal predikanten wist zich geroepen om een andere gemeente te gaan dienen. Drs. E.J. van der Linde nam afscheid van Drogeham en ging naar Almelo. Ds. K.T. de Jonge verwisselde Almere voor Nieuwegein. Ds. J. Trommel vertrok van Kornhorn naar Lisse. Ds. J.J. Lof ging van Onstwedde naar Enschede-Oost. Ds. J.K.C. Kronenberg verwisselde

Drs. F.H. Meijer

Drs. L.A. den Butter

Ds. A. Jansen

Leeuwarden voor Haarlem-Noord. Ds. A. van Heteren vertrok van Barendrecht naar Urk-Eben-Haëzer (tweede predikantsplaats). Ds. D.J. van Vuuren werd in plaats van Maassluis verbonden aan de gemeente van Rotterdam-Charlois. Ds. J. Bos werd predikant in Genemuiden in plaats van Aarlanderveen. Ds. H. Peet van Spijkenisse ging naar Bunschoten-Spakenburg. Ds. W.J.A. Ester te Nieuwe Pekela nam het beroep van Kornhorn aan en ds. A.G. Boogaard gaat Schiedam verwisselen voor Lutten. Voor ds. G. Huisman, die in KwaNdebele werkzaam is, is nu de kerk van Enschede-Oost in plaats van Wormerveer de zendende kerk. Ds. E. Everts te Ulrum heeft een beroep aanvaard van de Free Reformed Churches en bereidt zich voor op vertrek naar Guatemala, een zendingsveld van deze kerken. Aan de dienst als predikant in onze kerken kwam een eind voor ir. J. Slagboom. De classis Amersfoort zag zich genoodzaakt hem af te zetten.

Ziekte en herstel

Verscheidene predikanten zijn of waren een tijdlang door ziekte of om een andere reden niet in staat hun werk te doen. We denken daarbij o.a. aan drs. L.B.C. Boot, die al geruime tijd vanwege een auto-ongeluk uitgeschakeld is. Ook denken we aan ds. J. van der Wal, die wacht op een beenmergtransplantatie. Ds. D.J. van Vuuren heeft een geslaagde hartoperatie achter de rug en drs. G. van 't Spijker hervatte na 2½ jaar beperkte dienst weer helemaal zijn werkzaamheden als predikant.

Rondom de emeriti

De contactdag van emeriti en predikantsweduwen werd ook dit jaar in Bunschoten gehouden. Op 4 mei sprak in de morgenbijeenkomst burgemeester A. Noordergraaf, lid van onze kerk in Sliedrecht (Bethelkerk) over het thema: 'Het leven van een burgermeester'. 's Middags hield dr. B.J. Wiegeraad uit Reeuwijk een lezing met dia's over postzegels met thema's uit de Bijbel en de kerkgeschiedenis.

Behalve de reeds genoemde predikanten die uit de kring van de emeriti overleden, overleed op 18 februari ook zr. J. Brandsma-de Jager, echtgenote van ds. H.P. Brandsma en op 7 mei zr. E. Biesma-Koomans, weduwe van ds. D. Biesma.

Statistieken

De statistieken geven een daling te zien van 426 leden. De grootste daling heeft in de Particuliere Synode van het Westen plaatsgevonden: 399. Deze daling is voor een deel verklaarbaar door de opheffing van twee gemeentes binnen het ressort van deze synode. Onze kerken tellen nu in totaal 74313 leden, 29888 doopleden en 44425 belijdende leden.

We zijn blij met het feit dat 1105 keer de doop werd bediend en 751 leden geloofsbelijdenis aflegden. Helaas constateren we dat van de gedoopten ook heel wat leden onze kerken verlieten. Als we zien naar degenen die naar andere kerken vertrokken zijn, valt het op dat verhoudingsgewijs de meeste doopleden gingen naar de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken, de Nederlands Gereformeerde Kerken en dat ook Bapistengemeenten, Evangelische gemeenten en Pinkstergemeenten enige aantrekkingskracht oefenden. Omgekeerd kregen onze kerken naast leden uit de Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken, meer doopleden uit de Gereformeerde Kerken (vrijg.), de Gereformeerde Gemeente en de Oud Gereformeerde Gemeenten. Een getal van 372 doopleden moest onder de rubrieken 'naar geen kerk/uitgeschreven' worden genoteerd, terwijl slechts 15 doopleden werden bijgeteld 'uit geen kerk'. Van de belijdende leden vertrok 'naar geen kerk' of werd 'uitgeschreven' een aantal van 228, terwijl 37 als leden mochten worden ingeschreven, die uit geen kerk afkomstig waren. Het is de vraag in hoeverre deze negatieve ontwikkeling kan worden gestopt. Hier ligt in elk geval voor onze kerken een grote verantwoordelijkheid.

Wat betreft het vertrek van belijdende leden zien we dat de meeste leden gingen naar de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken. Ook hier gold de aantrekkingskracht van evangelische gemeenten. Als we zien naar de overkomst van belijdende leden, kwamen er verhoudingsgewijs meer leden uit de Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken (vrijg.) en de Gereformeerde Gemeenten tot ons over, dan er vertrokken naar deze kerken.

Momenteel tellen onze kerken 167 dienstdoende predikanten en er zijn 55 vacatures.

Deputaatschappen

In dit jaaroverzicht is ook aandacht voor de taken die door de verschillende deputaatschappen zijn verricht. Het gaat hierbij vooral om activiteiten die deputaten voor dit verslag het vermelden waard achten.

Emeritikas

De kern van het werk van deputaten Emeritikas bestaat uit het verzorgen van de uitkeringen aan onze geëmeriteerde predikanten, hun weduwen en wezen. In het jaar 2000 werd ongeveer f 2.250.000,- uitgekeerd. In de sociale wetgeving hebben zich de nodige veranderingen voorgedaan en dat wordt door deze deputaten nauwlettend gevolgd. Deputaten streven naar volledige kapitaaldekking. Door de inkomsten van de kerken en door verantwoord beheer waarbij ook rekening wordt gehouden met het zogenaamd ethisch beleggen vordert dit proces gestaag.

Theologische Universiteit

– Kwaliteit

De universiteit van onze kerken was het afgelopen jaar in de belangstelling vanwege de commissie Van Huyssteen. De vraag voor deze commissie was: voldoet het peil van het wetenschappelijk werk aan de universiteit aan de maatstaven? De waardering voor kwaliteit en productiviteit vallen beslist niet tegen, oordeelde prof. dr. J.W. Maris.

– Curatorium

In de samenstelling van het bestuur van de universiteit kwam enige wijziging: dr. J. Bosch kwam in het curatorium in de plaats van dr. G.C. den Hertog en ds. P. den Butter in plaats van ds. A. van Heteren.

– Medewerkers

Het secretariaat van de universiteit heeft versterking gekregen door de benoeming van een tweede secretaresse, mw. J. Beldman te Kampen.

– Admissie-examens

Tijdens de in juni gehouden admissie-examens werden drie studenten toegelaten, te weten de brs. A.C. Uitslag te Sliedrecht, H.-J. Vazquez te Enschede en A. Versluis te Leerdam. Tijdens de in november gehouden introductieavond bleek onder jongeren grote belangstelling voor onze opleiding. Hoevelen daarvan zich in 2001 voor het admissie-examen zullen melden, is te vinden in het jaarverslag van dat jaar.

– Doctorale examens

In februari legde student L.A. den Butter het doctoraal examen af. Hij werd hierna beroepbaar gesteld en nam het beroep van de gemeente Culemborg aan. In juni slaagde student J.L. de Jong voor hetzelfde examen. Ook hij werd beroepbaar gesteld en nam het beroep van de gemeente van Nieuw-Vennep aan. In december volgde na afronding van zijn studie de beroepbaarstelling van student P.L.D. Visser.

– Verlening preekconsent

In het jaar 2000 kregen vijf studenten preekconsent. Het gaat om de broeders A. v.d. Bovekamp, H. van Eeken, F.W. van der Rhee, C.P. de Boer en A. Hakvoort.

– Overdracht rectoraat

Op maandag 11 september droeg prof.dr. T.M. Hofman het rectoraat aan prof.dr. H.G.L. Peels over. Bij die gelegenheid sprak de scheidende rector een rede uit die de titel droeg: 'De Christus moest lijden – een hoofdaccent in de Lukaanse theologie'.

– Schooldag

Al een aantal jaren vormde de inhoud van de jaarlijkse schooldag onderwerp van bespreking binnen het curatorium. De schooldag was gelet op het dalende bezoekersaantal aan vernieuwing toe. Op 30 september werd daarom een schooldag 'nieuwe stijl' gehouden met een hoofdprogramma in de ochtend en drie deelprogramma's in de middag. Ook werd in het programma rekening gehouden met de aanwezigheid van kinderen en jongeren. Het thema voor de dag luidde: 'Kerk en theologie anno 2000'. In deelprogramma's werd dit uitgewerkt onder de titels: 'Christelijk gereformeerd anno 2000: een uitdaging', 'Kerk en wereld anno 2000', 'Hoe ervaar je Het Grote Verhaal anno 2000?'.
Het vrouwencomité overhandigde de bibliothecaris, prof.dr. J.W. Maris, twee cheques: één ter waarde van f 75.000,- en één ter waarde van f 80.000,-. De opbrengst van de collecte ging, hoewel financiële steun vanuit de kerken zeer welkom blijft, dit jaar naar de theologische opleiding in Aix-en-Provence, waar men met zeer geringe middelen toch een grote trouw aan de dag legt.

– Apeldoornse studies

In de reeks Apeldoornse Studies verscheen van de hand van prof.dr. H.J. Selderhuis deel 40, met als titel: Oecumenische ecclesiologie – ideale kerk en ideale overheid in de theologie van Wolfgang Musculus.

– Samenwerking met Kampen-II

De samenwerking met de universiteit van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) krijgt meer gestalte dan voorheen. Op verschillende gebieden is sprake van uitwisseling van kennis tussen docenten en hoogleraren. De curatoria van beide universiteiten

hebben een stuurgroep benoemd met de bedoeling een beleidsplan voor meerdere jaren op te stellen. Ook werd besloten tot het instellen van een gezamenlijke commissie met de opdracht voorstellen te formuleren voor structurele vormen van samenwerking op onderwijsgebied.

Evangelieverkondiging onder Israël

Op 1 september keerden drs. C.J. van den Boogert en zijn vrouw terug. Hun werk in dienst van deputaten eindigde dit jaar. Met dankbaarheid zien deputaten terug op het werk dat door hem in Israël en in Nederland is gedaan. Er is nog geen opvolger voor hem gevonden.

Van de periodiek 'Vrede over Israël' verschenen vier gewone nummers. Daarnaast verscheen een themanummer over de betekenis van de wet in het boek Handelingen.

Buitenlandse zending

– Algemeen

Tijdens een werkbezoek van deputaten aan de Gereja Toraja Mamasa op Sulawesi-Selatan werd afgesproken dat drs. C.W. Buijs gedurende twee keer twee maanden per jaar voor kadervorming wordt ingezet. Drs. Buijs zal daarmee in 2001 beginnen, naast zijn werkzaamheden voor de Mukhanyo Bijbelschool in KwaNdebele.

Verschillende zendingswerkers kwamen met verlof naar Nederland. De fam. W. van 't Spijker was voor het eerst met hun geadopteerde zoon Jonathan in Nederland.

De fam. J. van 't Spijker was eveneens met verlof in Nederland. Ds. G. Huisman kreeg een nieuwe zending gemeente: Enschede-Oost. Op 14 december werd hij door ds. J.J. Lof bevestigd en deed hij aldaar intrede.

– Zendingsterreinen

Mozambique en Venda werden getroffen door ernstige overstromingen. Naast de directe hulp werd door deputaten Hulpverlening ook hulp op langere termijn voorbereid. Er zijn veel materiële zorgen voor de kerken in Venda. Overigens groeien deze kerken nog steeds en daarbij neemt het werk aan de Iyani Bijbelschool een belangrijke plaats in. De kerken zien zich voor nieuwe uitdagingen geplaatst, nu leden in de stedelijke gebieden van Johannesburg en Pretoria gaan wonen.

Het aantal studenten dat aan de cursussen deelneemt van de Mukhanyo Bijbelschool in KwaNdebele bedraagt inmiddels meer dan 200. Drs. C.W. Buijs heeft zijn werk aan het einde van het jaar aan ds. Tshabangu, predikant van de Onafhankelijke Kerken, overgedragen. Het Mukhanyo Theological College, waaraan dr. P.J. Buijs werkt, mag zich verheugen in een toenemende belangstelling. Dankzij een extra gift kon op het terrein van het College een studentenhuus worden gebouwd, dat begin 2001 in gebruik wordt genomen.

In het Gantsidistrict in Botswana wordt interkerkelijk veel aandacht besteed aan de bestrijding van aids, een ziekte die helaas in Botswana veel voorkomt. Ds. J.C. Wessels vervult daarin een belangrijke rol. Inmiddels is het vertaalwerk van drs. H. Visser zover gevorderd, dat een vertaling van het boek Genesis gereed is.

In de Gereformeerde Kerk van D'kar is ds. Hendrik du Plessis werkzaam. Er wordt door de kerkenraad en de werkers nagedacht over meer zelfstandigheid voor deze kerk.

Per 1 september bereidt de familie Blijleven zich als tweede zendingsechtbaar voor op het werk in de provincie Zambesia in Mozambique.

Deputaten besloten ook het zendingswerk in Curitiba te ondersteunen. Ze stemden in met de benoeming van kandidaat J.F. de Geus Los als nieuwe zendingspredikant voor dit project.

Tijdens een werkbezoek spreekt Arlan Bovenberg met ds. Almeida Mala, een medewerker van ds. J. van 't Spijker.

Het kerkgebouw van de Geref. Kerk van D'kar op zondagmorgen.

De groep conferentiegangers van de zendingsconferentie van Latijns-Amerika van de ICRC.

De kerk van East Hanahai, een settlement in het Gantsi-district van Botswana waar Hessel en Coby Visser werken.

Eén van de 'teachers' van Mukhanyo Bijbel School.

– Zendingswerk in Nederland

Deputaten hebben in overleg met deputaten Evangelisatie ds. A. van der Maal ter beschikking gesteld voor het werk onder buitenlandse studenten zoals dat georganiseerd wordt door IFES-Nederland. Zijn werkerterrein is Zuid-Nederland en hij is op 1 september in dienst getreden.

– Bijzondere zendingarbeiders

Ook nu werden nieuwe zendingarbeiders benoemd.

Pieternel Wigboldus vertrok vanuit Groningen naar Papua Nieuw Guineea, waar ze zich via Wycliffe-SIL bezighoudt met vertaalwerk.

Vanuit de kerk van Haarlem-Centrum vertrok Dorothé Noppe: zij gaat als tentenmaker werken in een Islangebied in Azië.

René en Lydi van den Berg, indertijd uitgezonden door de kerk van Leiden, werken al jaren in een vertaalproject van Wycliffe-SIL op het eiland Muna in Indonesië. Ook zij zijn in 2000 tot bijzondere zendingswerkers benoemd.

Dat geldt ook voor Anna de Jong die voor Operatie Mobilisatie in Zuid-Korea werkt en voor Esther Visser, die voor dezelfde organisatie in Libanon aan het werk is. Beiden zijn zij afkomstig uit de Maranathakerk te Urk.

Evangelisatie

'Gelukkig komt er de laatste tijd steeds meer aandacht voor, dat evangelisatie een taak is van de hele gemeente. Het is een kernactiviteit. We moeten ons ernstig afvragen waarom God Zich een gemeente heeft gekozen uit deze wereld... God zoekt Zijn eer in de redding van de wereld. Daarvoor zet Hij zijn gemeente in.' Aldus dr. S. Paas, evangelisatieconsulent. Hij houdt zich bezig met toerusting van de kerken en schreef enige brochures 'Willow Creek' en 'De gemeente present', welke door deputaten werden uitgegeven.

Hans en IJla van Noort begonnen in januari hun werk voor de stichting Kinderevangelisatie Zutphen. Eind augustus kwam een einde aan het dienstverband van br. L.L.M.M. Verhoeven te Deventer, die zeer veel mocht betekenen voor het evangelisatiewerk aldaar, onder andere door zijn inzet voor de Oriëntatiecursus Christelijk Geloof. Helaas was drs. L.B.C. Boot, parttime evangelisatiepredikant in Breda, vanwege een auto-ongeluk uitgeschakeld. Aan de verbintenis met deputaten kwam voor ds. D.J. van Vuuren een einde door zijn bevestiging als predikant van de kerk van Charlois.

Door deputaten werd op 8 april een toerustingsdag georganiseerd met als thema: 'Bruggen voor het Woord'. Sprekers waren de heer W. de Knijff, dr. S. Paas en ds. K. Groeneveld. Voor de classisdeputaten werden twee vergaderingen gehouden. In de eerste vergadering op 12 februari sprak drs. W. Aanen over 'De missionaire presentie van de kerk in arme stadswijken' en ging dr. S. Paas in op het NIPO-onderzoek 'Kerk in Nederland'. Op de tweede ontmoeting op 18 november sprak dr. S. Wierda over 'Missionaire gemeentetoebouw en gemeentestichting'.

Radio- en televisiediensten

In het verslagjaar werden negen radiokerkdiensten vanuit onze kerken uitgezonden: 16 januari Harderwijk, ds. H. de Graaf; 20 februari Ulrum, ds. E. Everts; 16 april Almere, ds. K.T. de Jonge; 21 mei Middelburg, ds. G.J.H. Vogel; 18 juni Purmerend ds. P.J. van Dam; 16 juli Hoogeveen-Ichthus, ds. R. van de Kamp; 17 september Bunschoten, drs. J.C.L. Starreveld; 22 oktober Apeldoorn-Oost, ds. M. Groen en 19 november Alblasterdam, ds. W.W. Nijdam. Driemaal werd een dienst met belangstellenden via de tv uitgezonden: op 9 januari vanuit Gouda met als voorganger drs. W.C. Moerdijk; op 2 juli vanuit Surhuisterveen met ds. J. Nutma en op 15 oktober vanuit Hilversum-Oost met als voorganger ds. C. van Atten.

Deputaten zijn heel dankbaar voor de voortgang van het werk. Gemeld moet nog worden dat de stichting Zentijd voor Kerken haar eerste lustrum vierde in november 2000.

Geestelijke verzorging van de militairen

In de samenstelling van het deputaatschap kwam verandering door het onverwachte overlijden van br. J.A. de Jong te Westervoort, die sinds 1998 van het deputaatschap deel uitmaakte. Allereerst voor zijn gezin, maar ook voor deputaten betekent zijn heengaan een groot verlies.

Ds. M. Dijkstra, luchtmachtpredikant in Duitsland, zal als contactpersoon optreden voor de in Duitsland gelegerde militairen.

Samen met de Commissie Contact Gereformeerde Garnizoenskerken in de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) werd op 25 november een familiedag georganiseerd met als inleider br. H.K. Evers over het thema : 'Hoe "gewoon" is een vredesmissie?' Deputaten meldden dat het een zinvolle dag was, hoewel de belangstelling van de kant van de kerken matig was.

Kerkjeugd en onderwijs

In het jaar 2000 zijn deputaten vooral intern bezig geweest met het uitwerken van twee opdrachten van de generale synode. De werkgroep 'Jeugdbureau' heeft de mogelijkheden onderzocht om in onze kerken te komen tot een jeugdbureau en de werkgroep 'Leer- en opvoedingsplan' schreef een notitie 'Integraal jeugdbeleid' voor de komende generale synode.

Deputaten tekenden een samenwerkingsovereenkomst met het opvoedingsmagazine 'Aan de hand'. Namens deputaten zal iemand zorgdragen voor redactionele bijdragen aan dit blad.

Op 27 mei vond een conferentie voor jeugdouderlingen en jeugdwerkers plaats. Het thema was 'Het pastoraat aan jongeren' en werd ingeleid door ds. W. Markus, voorzitter van de HGJB. Ook jeugdwerkadviseur br. P. Versluis leverde een bijdrage in de vorm van praktijkvoorbeelden.

ADMA

Het vervolg op de beslissing van de synode om classes aan te raden elke gemeente een diaken af te doen vaardigen naar haar vergadering heeft veel aandacht gekregen. De classicale diaconale commissies hebben bijeenkomsten belegd waar diakenen hiervoor toerusting kregen. Dit werk deden de commissies met ondersteuning van deputaten en hun diaconaal consulent drs. H.H. van Well.

Omdat op 1 januari de Vereniging voor Jeugdweelzijn werd opgeheven, is het werk op dit terrein door de synode aan deputaten toevertrouwd. In verband hiermee volgden toerustende bijeenkomsten. In juni stond de Stichting Gereformeerd Jeugdweelzijn via een lezing van haar directeur, de heer B. Nitrau, centraal op een conferentie. In november ging het om het thema diaconaat voor en door jongeren. De deputaten mw. W.M. Boendermaker-Geleijns, drs. A. Heystek en F.J. Nabers hielden hiertoe inleidingen. De commissie Kerk en werk organiseerde in het najaar een interessant bedrijfsbezoek bij Dupont in Dordrecht, waaraan ook leden van de classicale diaconale commissie en de kerkenraden van Dordrecht deelnamen.

Op 1 september nam drs. J.N. Noorlandt na een dienstverband van veertien jaar afscheid van het Diaconaal Bureau. Hij aanvaardde een functie als docent Communicatie aan de Christelijke Hogeschool Ede. Hij heeft met name voor de publiciteit van de diaconale deputaatschappen veel betekend door zijn redactionele werk voor Doorgeven en Adma-Info. Daarnaast was hij als secretaris diaconaat de vraagbaak voor diakenen. Hij is opgevolgd door de heer H. van der Velden uit Nuenen.

Hulpverlening in binnen- en buitenland

Op de eerste zondag van februari collecteren onze kerken voor het werk van dit deputaatschap. Het thema was dit jaar 'trouw in het minste'. De preek schets werd vervaardigd door ds. H.J.Th. Velema. Deputaten organiseerden opnieuw een Oost-Europadag. De relatie met de kerken daar stond centraal en vanuit die relatie de mogelijkheden tot diaconaat. Ds. Sogor Geza hield een voortreffelijke inleiding die stof tot nadenken en gesprek gaf.

In september verscheen de projectenlijst van deputaten. Bijzonder vermeldenswaard is het werk dat deputaten zijn begonnen in Venda. Na de noodhulp vanwege de hevige regenval is er door de Gereformeerde Kerk in Venda een programma opgesteld voor structurele hulp. Daarnaast zijn er telkens rampen die gepaard gaan met de oproep van deputaten tot voorbede en een diaconale collecte teneinde de rampspoe-dige naaste te helpen bij de eerste levensbehoeften. Deputaten zijn dankbaar dat onze kerken de verantwoordelijkheid op dit punt verstaan.

Contact met de overheid

Als vrucht van interkerkelijk overleg werd een brief aan minister-president Kok en staatssecretaris van justitie Cohen geschreven over de wijziging van Boek I van het Burgerlijk Wetboek in verband met de openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht. Bezorgd werd uiting gegeven aan het prijsgeven van door God gegeven normen, aan het negeren van de eeuwenlange voorgeschiedenis van het begrip huwelijk, aan de breuk tussen overheid en zeer veel burgers. Ook werd gesproken over de afbreuk die deze wetswijziging zal doen aan de internationale reputatie van Nederland. Het is voor deputaten duidelijk, dat de kerk meer dan ooit haar eigen normen zal dienen te hanteren voor de bevestiging van een huwelijk. Deputaten sloten zich aan bij de actie van het Platform Zorg voor Leven. Het Platform van meer dan 30 instellingen en organisaties zond een brief naar de Tweede Kamer, omdat het wetsonderwerp 'Levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding' onduidelijkheid laat bestaan over de positie van artsen en patiënten en nu al openin-gen naar levensbeëindiging zonder uitdrukkelijk verzoek biedt.

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland

In maart deden deputaten een brief naar de plaatselijke kerken uitgaan om de door-werking te bevorderen van de overeenstemming op landelijk niveau over een aantal punten met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Deputaten beogen daarmee plaatselijk samensprekingen te stimuleren. Een soortgelijk verzoek ontvingen de deputaatschappen van beide kerken met de bedoeling in contact te treden met elkaar en het nut daarvan te overwegen.

Op 19 mei werd in De Aker te Putten de landelijke conferentie van het Contactorgaan Ge-reformeerde gezindte (COGG) gehouden met als thema 'Midden in de week, maar 's zondags niet', over doordeweekse samenwerking tussen orthodoxe christenen van ver-schillende kerkelijke komaf op gebieden als onderwijs, politiek, gezondheidszorg en media. Sprekers waren drs. A. Heystek, prof.dr.ir. E. Schuurman, drs. I.A. Kole en ds. A. van der Veer.

Correspondentie met de buitenlandse kerken

Deputaten vertegenwoordigden onze kerken op de synode van de Gereformeerde Ker-ke in Suid-Africa in Potchefstroom. Ook werden door deputaten de Reformed Church of Japan en de Presbyterian Church in Korea (Kosin) bezocht. De situatie van de Free Church of Scotland, waar een scheuring heeft plaatsgevonden, vroeg om nadere be-zinning. In tal van zaken betreffende de buitenlandse kerken werd overlegd met de hier-voor door de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) aangewezen deputaten.

Landelijk Kerkelijk Bureau

Na het gereedkomen van de herindeling van de kantoorruimten van de deputaatschappen, die in het landelijk kerkelijk bureau participeren, was er op 12 mei 'open huis'. Dit ging gepaard met de presentatie van een nieuw logo, een nieuwe naam (Dienstenbureau) en de daaraan gekoppelde huisstijl. Die zijn samengevat in de woorden 'tot uw dienst'.

Pastoraat in de gezondheidszorg

Op zaterdag 5 januari was er een contactdag voor mensen die in de gezondheidszorg werkzaam zijn. Op die dag gaf de stichting Kuria te Amsterdam veel informatie over het opvanghuis voor mensen in de laatste fase van hun leven.

Deputaten zonden alle kerkenraden in april de pastorale handreiking 'Mensen met een verstandelijke handicap'. In aansluiting daarop hielden deputaten onder leiding van ds. E.E. Slofstra drie toerustingssavonden over het pastoraat aan verstandelijk gehandicapten: in Drachten, in Goes en in Bennekom.

Ook het afgelopen jaar werd een bootreis door de werkgroep Recreatie Lichamelijk Gehandicapten georganiseerd.

Op 22 november hielden deputaten een vergadering met de predikanten naar art. 6 K.O. en pastorale medewerkers in de gezondheidszorg, waar ds. J. Huisman over het werk in zorgcentrum Maarsheerd te Stadskanaal sprak.

Bonden*Mannenverenigingen*

Het bestuur van de Bond van mannenverenigingen organiseerde op 14 oktober op Urk de bondsdag. Daar sprak ds. J. Westerink over het thema: 'Geloofsbeleving in de Psalmen'.

Vrouwenverenigingen

Momenteel zijn 164 verenigingen bij de Bond van Christelijke Gereformeerde Vrouwenverenigingen aangesloten, die zich op hun beurt in zeventien kringen georganiseerd hebben.

De 52e Bondsdag werd op 9 mei in de Grote Kerk in Apeldoorn gehouden. Op deze dag sprak drs. A. Wagenaar over het thema 'Bij God de Vader thuis?!' Muzikaal werd de dag opgeluisterd door hobospel en solozang. Het middagedeelte stond voor een belangrijk deel in het teken van het afscheidnemen van bestuursleden.

Het bestuur onderging nogal wat wijziging, nu zr. M.C. Baarda-Wiegel in plaats van zr. J.A. Westerink-van de Kamp tweede presidente en zr. A.F. Ymker-de Jonge in plaats van zr. A.C. Vuyst-Agterhof penningmeesteresse geworden is. Ook traden zr. G. Heijstek-Graafland en zr. M.M. Korving-Langbroek tot het bestuur toe.

Vanaf 1972 heeft zr. G.A. Zwiep-van der Vegt de belangen van de Bond op het Bonds-bureau behartigd. Op de Bondsdag werd ook hartelijk afscheid van haar genomen. Haar taak is door zr. Tj. v.d. Berg-Meijer overgenomen.

Op 15 september vertrok een groep van twintig vrouwen naar Afrika om het contact met vrouwen in Venda te verstevigen of opnieuw te leggen. Dat was in velerlei opzicht een onvergetelijke reis. Bij het bestuur leeft ook het plan om aanwezig te zijn bij de Bondsdag van de vrouwen van de Mamasakerk in Polewali.

Vermeldenswaard is ook dat de Bond een drietal bezinningsdagen – in Groningen, Zierikzee en Amersfoort – organiseerde, waar drs. E.M. Nobel-Buijs sprak over het thema 'Welvaart – wie vaart er wel bij?'

CGJO

De Christelijke Gereformeerde Jongerenorganisatie ontplooide tal van activiteiten. Veel tijd werd gestoken in de ontwikkeling van het werkmateriaal rond het thema

De bondsdag van de CGJO.

'Jouw God, mijn God', waarin het verschil aangegeven werd tussen (af-) godsbeelden en God in de Bijbel.

Wat de overige activiteiten betreft: er werd een volleyballdag in Veenendaal georganiseerd, naast diverse cursussen en trainingen. Speciaal ontwikkelde de CGJO een training voor de 8-11 en 12-15 clubs. De cursus 'Als een babbeltje een gesprek wordt' geeft handvatten voor pastorale gesprekken op de clubs.

De jaarlijkse bondsdag droeg als thema 'spiegelkje, spiegelkje aan de wand...' Arno Setz liet zien van zoekende jongeren en daarna sprak ds. J.G. Schenau aan de hand van Jakobus 1 over 'de goede spiegel'. Het middagprogramma werd gevuld met de musical ' 't Is voor elkaar'. Deze musical is een eigen productie van de CGJO en werd gepresenteerd door de jeugdvereniging van Woerden. De musical werd als werkpakket voor de verenigingen beschikbaar gesteld.

Op zaterdag 18 november organiseerde de CGJO een stappendag voor betrokkenen bij het jeugdwerk met het oog op een goed jeugdbeleid in de plaatselijke gemeente.

LCJ

Nog maar enkele dagen was de tweede jeugdwerkadviseur Maarten van Middelkoop bij het Landelijk Contact Jeugdverenigingen in dienst, toen op 18 juli bekend werd dat de eerste jeugdwerkadviseur, Piet Versluis, vermist werd in de bergen van Oostenrijk. Dat was voor alle betrokkenen heel ingrijpend. Op zaterdag 5 augustus werd onder grote belangstelling een herdenkingsdienst gehouden in Leerdam.

Het LCJ belegde op 15 april in Veenendaal voor 500 jongeren een Jeugdappèl -16. Het thema was: 'Bij de tijd'. Met behulp van een audiovisuele presentatie werd de drukte van veel jongeren geïllustreerd. Ds. P.D.J. Bujs sprak over: 'Hoe zie jij je tijd' en 'hoe ziet God jouw tijd'. Drs. G.J. Capellen sprak over het onderwerp 'stille tijd'. Johan Vreugdenhil maakte de jongeren bewust dat hun tijd Gods tijd is.

In oktober was het Jeugdappèl +16 in Soest. Het thema was: 'sta eens stil...' Met als deeltitels: '...bij het werk aan de weg', ingeleid door ds. H. Polinder; '...bij het boek van de weg', uitgediept door drs. M.J. Kater en het slotappèl door prof. dr. W.H. Velema over '...bij De Weg'. Verder kwam aan de orde een videopresentatie van de Wycliffe bijbelvertalers en de opening van de nieuwe landelijke actie met als doel een project voor MAF zendingsvliegers in Tanzania.

Zeven avonden werden voor het kader georganiseerd over het boekje Spoor-loos? - over de Boodschap en de communicatie. Het boekje bevat een bezinning op de plaats van het Woord in de huidige cultuur en tijd en de overdracht daarvan naar jongeren van deze tijd. In november 2000 volgden kaderavonden over 'Wie is jouw Gids?' met drs. J.M.J. Kieviet. De beide commissies Handreiking brachten nieuw materiaal uit. Door de verkregen subsidie ontstond de mogelijkheid om de vormgeving te vernieuwen en kleur toe te passen. In de schetsen is nog meer aandacht geschonken aan de verwerking van de stof. Handreiking +16 is gesplitst in een serie Handreiking Bijbelstudie, Handreiking Kernwoorden en Handreiking Actueel.

Zondagsscholen

De Bond van Christelijke Gereformeerde Zondagsscholen hield zaterdag 3 juni de 70e jaarvergadering. De dag werd in kerk van Nijkerk gehouden. Ds. A.K. Wallet sprak over de 'De boodschap van het nieuwe hart'.

Zangverenigingen

Samen met de Gereformeerde Organisatie voor Zang en Muziek werd door de Bond van Chr. Geref. Zangverenigingen in Nederland op zaterdag 18 maart een zangersdag in Amersfoort georganiseerd. In het programma sloot men zich dit keer bij het 'Bach-jaar' aan.

'Con Spirito' uit Haarlem.

Zoals gebruikelijk werd op de eerste zaterdag van oktober de jaarlijkse bondsdag gehouden. Deze keer kwam men bijeen in IJmuiden. De koren 'Con Spirito' uit Haarlem, 'Jubilate Deo' uit Opperdoes, 'U zij de glorie' uit IJmuiden en het 'Maranathakoor' uit Zeewolde verzorgden zowel 's morgens als 's middags een optreden. 's Morgens trad ook het kinderkoor 'De Kinderstem' uit Nunspeet op. Verdere muzikale medewerking kwam van de bas-bariton Karel Bogerd. Onder leiding van de heer Wim van Dijkhuizen werd Psalm 124 ingestudeerd.

Algemene verenigingen

Predikanten

De predikanten hadden hun jaarlijkse conferentie op 23 en 24 mei belegd. Het thema luidde: 'schriftverstaan en Schriftvertolking'. Dr. G.C. den Hertog sprak over 'Verstaat gij wat gij leest?' en drs. W. Dekker over 'Verstaat men, wat gij preekt?'

Predikantsvrouwen

De predikantsvrouwen kwam op 21 september weer bij elkaar. Als plaats van samenkomen was 'De Fontein' in Bunschooten gekozen. 's Morgens spraken enige medewerkers van de stichting Kuria over 'Kuria, een huis vol zorg' en 's middags verzorgde mw. Joke Verweerd een lezing met als thema 'Opstaan'.

Het bestuur van de Predikantsvrouwenvereniging bijeen.

RCGS

De vereniging van Regionale Christelijke Gereformeerde Studiekringen hield naast regionale bijeenkomsten op zaterdag 11 maart haar jaarlijkse voorjaarsconferentie in de Singelkerk in Utrecht. Het thema was: 'De Kerk, een (buiten)gewone organisatie?!' Sprekers waren prof.dr. J.W. Maris en ir. J.M. van Haften. In zijn betoog onderstreepte prof. Maris de dimensie van het geloof voor alle aspecten van de kerk. Ir. Van Haften concentreerde zich op vijf belangrijke factoren voor de vitalisering van de kerk: klimaat, leiderschap, structuur, doelen en taken, en identiteit.

Stichting

De stichting Steun Gereformeerde Kerken in Frankrijk die opgezet is om aan de Eglises Réformées Evangéliques Indépendantes financiële steun te bieden, heeft in 2000 voor een bedrag van f 25.000,- steun geboden. Daarbij ging het o.a. om de volgende projecten:

- een bijdrage voor muziekinstrumenten voor de evangelisatie-muziekgroep 'Dunes';
- de inrichting van een studio voor de opname van evangeliserende muziek en kerkdiensten;
- de organisatie van een vormingsproject in het dorp Lambesc;
- evangelisatie in de kerk van Plan de Cuques en evangelisatie in en om de kerk van Massy.

De SSGKF hield zich ook bezig met het houden van presentaties in Nederland over de Franse kerken, bijvoorbeeld op gemeenteavonden.

Muziekgroep 'Dunes'.

Een gereformeerde kerk in Frankrijk.

Samen eten na de dienst.

Werkgroepen en kringen

Chr. Geref. Predikantenstudiekring 'Calvijn'

In het jaar 2000 vergaderde de 'Calvijnkring' driemaal.

Op 14 februari hield ds. L.W. van der Meij een inleiding over de leer van de rechtvaardiging naar aanleiding van het boek van ds. H.J. Hegger 'Mijn rechter is mijn redder'.

Op 20 juni was het onderwerp 'diaconaat'. Met als inleiders ds. C. Westerink en drs. H. Korving. Het rapport van deputaten Adma inzake de diaken op de kerkelijke vergadering kwam hierbij aan de orde. Op 10 oktober vergaderden de leden samen met hun echtgenotes in hotel 'De Donderberg' te Leersum. Gastspreker was prof.dr. W.H. Velema, die een lezing verzorgde over echtscheidingsproblematiek.

Studie- en bezinningsgroep

De studie- en bezinningsgroep van Chr. Geref. predikanten en theologen belegde twee studiedagen. In de voorjaarsvergadering werd gesproken over het boek van H.M. Kuitert 'Jezus, nalatenschap van het christendom', waarbij stilgestaan werd bij allerlei visies op de persoon van Jezus in de hedendaagse theologie. De najaarsvergadering was gewijd aan het boek van A. Sevenster 'sabbatsrust voor een zondagskind'.

Dienstverlening jongeren wereldwijd

In 2000 gingen 46 jongeren middels de Stichting Dienstverlening Jongeren Wereldwijd op stap om te helpen en steun te bieden aan christenen elders.

Zes jongeren trokken naar Carambei in Brazilië om daar bij allerlei onderhoudswerk te helpen. De reis was voorbereid door bestuursleden van Escolar, Crèche Betel en Prosar.

Acht jongelui gingen naar Egypte, waar ze onder de hoede van Edwin Visser werkten in een retreatcentrum ten noorden van Cairo.

Een groep van vijf jongeren reisden naar Zuid-Frankrijk. In Rodez knapten ze de kerkbanken, de preekstoel en de deuren op en in Montauban gaven ze het jeugdcentrum een opknappbeurt.

Naar Israël vertrokken elf deelnemers. In het Auguste Viktoria-ziekenhuis in Jeruzalem moest allerlei onderhoud worden verricht, maar er bleef ook genoeg tijd over om Jeruzalem en de omgeving te verkennen.

Vier jongelui werkten in KwaNdebele, waar ze logeerden bij gastgezinnen. Daar werkten ze o.a. mee aan het maken van een omheining rond een kerk.

Twaalf jongeren vertrokken naar Niani in Venda (Zuid-Afrika). Zij hielpen mee met de bouw van een kerk in Tshidzini.

Landelijke Werkgroep Kerk en Vrouw

Twee keer kwam de werkgroep in Amersfoort bijeen voor een landelijke vergadering. Op 15 april hield psycholoog Wubbo Scholten een lezing over het thema 'Omgaan met verschillen in kerk en gemeente'. Er was veel belangstelling voor de lezing en de daarna gehouden workshops. De inleider noemde als grondregel voor het omgaan met verschillen in de kerk de liefde voor God en de medemens.

De tweede bijeenkomst volgde op 28 oktober. Het thema luidde 'Opdat zij allen één zijn', dat werd ingeleid door mw. J. Westerkamp. Zij legde de nadruk op de verbondenheid met Christus en van daaruit op de verbondenheid met anderen in de gemeente.

Bezinningskring

De Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden hield drie vergaderingen in Damwoude. Op 18 februari sprak drs. A.A. Egas over 'Om de heiligheid van

Christus' bruid'. Op 3 juni was het thema 'Hoe werd er gepreekt in de oude Chr. Geref. Kerk' met als inleider drs. J.M.J. Kieviet. Op 20 oktober refereerde ds. K. Hoefnagel over 'Vragen rond het Heilig Avondmaal'.

Comités en commissies

Landelijk comité ter voorbereiding van ouderlingen- en diaken conferenties

Op 1 april werd in de Ichtuskerk in Amersfoort de voorjaarsconferentie gehouden. Br. A. Knevel, directeur van de Evangelische Omroep, sprak over het thema : 'Vissen de kerken met een hengel en de EO met een sleepnet?' Door drs. W.J. Quist werd het slotwoord gesproken. Op de najaarsconferentie op 11 november sprak prof. dr. F.G. Immink over 'Hedendaagse geloofsbeleving in gereformeerd perspectief'.

De leden van het Comité.

Het slotwoord van prof.dr. W. van 't Spijker kreeg als titel mee 'Om gereformeerd te blijven'. De redes en de besprekingen zijn te vinden in het juninummer van 2000 en het januarinummer van 2001 van de periodiek Ambtelijk Contact.

Commissie vormingswerk

In 2000 werd de vormingscursus georganiseerd voor 321 deelnemers, verdeeld over vier plaatsen: Apeldoorn, Drachten, Rotterdam en Goes. De onderwerpen waren: 'De Puriteinen' door prof.dr. W. van 't Spijker; 'Bach en de kerkmuziek' door dr. Joh. Vuyk; 'Het boek Job' door ds. J. Jonkman; 'De brieven van Johannes' door drs. W. Steenbergen; 'Het christelijke geloof in een postmodern klimaat' door prof. dr. J.W. Maris en 'Kohlbrugge' door prof.dr. J. van Genderen.

Gereformeerd Appèl

Het Gereformeerd Appèl met leden uit de Christelijke Gereformeerde kerken, de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) wil zich inzetten voor geloofsherkenning en kerkelijke toenadering. Ook in 2000 werden op de eerste zaterdag in september gebedssamenkomsten gehouden.

Samenwerkingsoverleg

Het Samenwerkingsoverleg staat open voor alle Christelijke Gereformeerde, Nederlands Gereformeerde en Gereformeerd (vrijgemaakte) kerken die enige vorm van samenwerking kennen of daarnaar streven. Het overleg telt momenteel 67 deelnemende kerken. In 2000 is men tweemaal bijeen geweest voor onderlinge uitwisseling van informatie, ter advisering en bemoediging.

Publicaties

Ook in 2000 verschenen tal van boeken. We noemen enkele uitgaven van schrijvers uit onze kring.

A. Dingemans e.a., *Om het Woord. Leidraad bij het dagelijks gesprek rondom de Bijbel in het gezin*;

J. van Genderen e.a., *Vorming en verdieping*.

A. Knevel, *Ruim van hart – Willem Teellinck en de praktijk van het Heilig Avondmaal*.

B. Loonstra, *Zo goed en zo kwaad – naar een ethiek van de christelijke gemeente*.

M.C. Mulder, *Het Lam regeert*.

H.G.L. Peels, *Heilig is zijn naam*.

H.J. Selderhuis, *God in het midden (Calvijn's theologie van de Psalmen)*.

W.H. Velema, e.a., *Samen in liefde, over gezinsvorming en seksualiteit; Teksten toegelicht*.

J.H. Velema, *Dubbel appèl; Geloofsbeleving; De kerk centraal*.

J. de Vuyst, *Het evangelie naar Johannes*.

Jubilea van predikanten

In 2000 mochten verscheidene predikanten een ambtsjubileum vieren. Elk jaar is het gedenken waard, maar we beperken ons tot hen die 25, 40, 50 en zelfs 60 jaar predikant waren. Drie predikanten vierden hun 25-jarig ambtsjubileum, twee predikanten mochten hun 40-jarig ambtsjubileum vieren, drie predikanten vierden hun 50-jarig ambtsjubileum en twee predikanten mochten gedenken dat ze al 60 jaar predikant zijn. Al in eerdere overzichten is uitgebreid stilgestaan bij het werk van de laatsten in dienst van de kerken. Daarom vermelden we met ere hun namen. We denken aan ds. J.H. Velema, die op 3 november mocht gedenken, dat hij 60 jaar geleden als predikant begon in Steenwijk, tot hij in 1986 eervol emeritaat verkreeg. En we denken aan ds. W. de Graaf, die op 10 november van het afgelopen jaar mocht gedenken, dat hij 60 jaar geleden in 1940 begon als dienaar des Woords in Zutphen en na een ambtelijke dienst van 34 jaar in 1974 eervol emeritaat verkreeg.

We maken er tevens melding van dat ds. De Graaf op 21 januari j.l. overleed. Het is de bedoeling dat in het jaarboek 2002 een In Memoriam aan zijn leven en werken wordt gewijd.

De eerste jubilaris is **ds. Carel Dionysius Affourtit**, geboren op 8 juli 1946 in Velsen-noord. Voor hij zijn eerste stappen op de weg van de theologie kon doen ging hij eerst in militaire dienst om te leren hoe men met mijnen en springstoffen omgaat. Vervolgens ging hij aan de studie in Amsterdam, waar hij aan de V.U. zijn propedeuse theologie behaalde. In 1970 werd de studie in Apeldoorn voortgezet, waar hij vanaf december behoorde bij die studenten die – toen nog niet zo gebruikelijk als nu – gehuwd theologie studeerden. Bovendien behoorde hij bij die groep studenten die in 1974 vervroegd hun kandidaatsexamen deden. Daarna begon hij een zendingsopleiding in het Hendrik Kraemer Instituut te Oegstgeest. De kerk van Leiden werd de gemeente die hem 31 januari

1975 uitzond naar Venda (Zuid-Afrika). Hij werd door ds. H. Carlier bevestigd met Joh.17:18 en 20:21b en ds. Affourtit deed intrede met 2 Thess. 3:1. Met veel dankbaarheid en vreugde kan hij samen met zijn gezin op deze periode in zijn leven terugzien. Hij en zijn vrouw Dana kregen in deze periode na Dion nog vier kinderen, waarbij ze echter het verdriet meemaakten, dat hun tweede dochtertje Helene twaalf dagen na de geboorte overleed.

De voornaamste taak van ds. Affourtit in Venda was het vormen van kader. De jonge Venda-kerk werd gaandeweg steeds zelfstandiger en volwassener. Daarnaast gaf de politieke situatie vanwege het apartheidsregime veel zorg en moeite. Bijna was in 1986 ook ds. Affourtit het land uitgezet. In november 1987 keerde hij naar Nederland terug en het jaar daarop, augustus 1988, werd hij in Rozenburg bevestigd. In de bevestigingsdienst ging ds. T.E. Netshitangani uit Venda voor met als tolk dr. G.C. den

Hertog en liturg was drs. G.L. Born. Dat was wel wennen nu midden in de industrie na de jaren op het platteland in Zuid-Afrika. Maar ook aan deze periode bewaart ds. Affourtit hele goede herinneringen vanwege de warmte en de openheid van de gemeente. Sinds augustus 1999 is hij predikant van de gemeente 'De Bron', samenwerkingsgemeente van de Chr. Geref. kerk te Amsterdam-Nieuw-West en de Ned. Geref. kerk Amsterdam-Tuinesteden-Zuid-West. Ds. Affourtit ervaart hier dat er zegen en Geestdrift van de samenwerking uitgaat.

Als hij terugkijkt op zijn loopbaan en deze moet karakteriseren geven zijn initialen alle aanleiding om te zeggen: C (Christus in het centrum) D (Dienen in zijn voetspoor) A (in een kerk die gericht is op Allen).

De tweede die een kwart eeuw de kerken als predikant diende was **drs. Willem Pieter de Groot**, geboren 27 september 1947 in Gouda. Na zijn middelbare schoolopleiding deed hij propedeuatisch examen aan de Theologische Faculteit van de Rijksuniversiteit in Utrecht. Daarna vervolgde hij de studie in Apeldoorn en in Kampen (Oudestraat). Als predikant begon hij in Midwolda, waar hij van 1975-1982 stond. Daarna werd hij beroepen in 's-Gravenhage-Centrum, waar hij predikant was van 1982-1998. En vanaf 1998 tot nu toe is hij predikant van 's-Gravenmoer.

In 1986 was het zijn taak om als voorzitter van de roepende kerk de synode van 's -Gravenhage-Centrum te openen en ook in 1992 was hij afgevaardigde naar de generale synode. Zes jaar – van 1986 -1992 – maakte ds. de Groot deel uit van het deputaatschap 'Kerk en bedrijfsleven'. Bovendien was hij in zijn Haagse tijd van 1989-1997 ook parttime geestelijk verzorger voor de PCVB in twee verzorgingstehuizen in Delft. Dankbaarheid is er bij ds. De Groot voor het feit dat hij mocht groeien in uiteenlopende aspecten van het predikantswerk. Voor hem is de verkondiging van het Woord altijd het middelpunt en het hart van zijn werk geweest. Dankbaar is hij ook vanwege het feit dat hij andere vormen van werk naast het predikantswerk heeft mogen doen. Daarbij moet genoemd worden dat hij sinds 1996 universitair docent aan de Theologische Universiteit in Apeldoorn voor de vakken evangelistiek en apologetiek is. Bovendien is hij sinds 1989 lid van het moderamen van het deputaatschap voor de Buitenlandse Zending. Met name de werkzaamheden voor de zending hebben zijn leven en werken in belangrijke mate gevormd.

De derde zilveren jubilaris is **ds. Leendert Willem van der Meij**. Hij werd op 8 juli 1950 in Leiden geboren en groeide als jongste op in een gezin van dertien kinderen, waarvan er vier overleden. In Leiden ging hij naar het Christelijk Lyceum Visser 't Hooft en in 1969 begon hij met de studie niet-westerse sociologie en de studie rechten aan de V.U. in Amsterdam. Na een paar maanden beleefde hij een onvergetelijk keerpunt in zijn leven, waardoor het hem duidelijk werd dat hij deze studies niet wilde vervolgen. Hij liet zich in 1970 aan de universiteit van Leiden inschrijven voor de propedeuse van de studie theologie en ging daarna naar Apeldoorn.

De eerste gemeente die hij mocht dienen was de kerk van Middelharnis. Ds. H.C. van der Ent bevestigde hem op 6 december 1975 in het ambt van predikant met een preek over Jeremia 1: 6 en 7. Zelf deed hij intrede met

een preek over Psalm 71:16. Vijf jaar daarna vertrok hij naar Zaamslag. In 1985 vertrok hij naar Alphen aan den Rijn. Momenteel staat hij in Driebergen, waar hij vanaf april 1997 predikant is.

Samen met zijn vrouw Carly heeft hij zeven kinderen en inmiddels hebben ze ook drie kleinkinderen.

Voor ds. Van der Meij zijn de 25 jaren ambtelijke arbeid niet altijd gemakkelijk geweest. Meermalen is hij ambtelijk uit de vaart geweest, omdat zijn gezondheid te wensen overliet. Maar Hij die roept is getrouw. In zijn werk stond en staat steeds weer centraal dat vijanden met God verzoend worden. In dit opzicht wil hij leren van Augustinus, Luther, Calvijn, Kohlbrugge, J.W. Kersten en de voor hem onvergetelijke H.C. van der Ent, omdat zij verstonden wat genade door recht betekent. Dat is de taal van zijn hart en de kern van zijn verkondiging: de dood in Adam en het leven in Christus.

Drs. Jaap Vogel mocht in het jaar waarin hij ook eervol emeritaat ontving vieren dat hij 40 jaar 'gewoon' gemeentepredikant was.

Geboren op 22 oktober 1935 in Wormerveer en opgegroeid in een kerkelijk meelevend gezin, groeide al vroeg in zijn leven de wens om predikant te worden.

Hij ging naar het Zaanlands Lyceum, afd. gymnasium, en begon in 1955 met de studie in Apeldoorn. Dat was een goede tijd. Het aantal studenten was gering en er was veel onderling contact.

In 1960 trouwde hij met Christel van Wilgen uit Den Haag. In datzelfde jaar werd hij door ds. W. Steenberghe als predikant in Steenwijk bevestigd. Hij bouwde in die tijd veel contacten

op met de jeugd en met in Steenwijk en Havelte gelegerde militairen. In 1965 trok hij naar Emmen. Hij werd daar na ds. Van Heest, die gedeeltelijk evangelisatie-predikant was, de eerste fulltime gemeente-predikant, met speciale aandacht voor de evangelisatie. Er kwam een stichting voor Evangelie en Industrie, die een industriepredikant in dienst kreeg, en er was veel aandacht voor het kerkelijk recreatiewerk. In de derde gemeente Rozenburg (1973-1980) was een Chr. Geref. industriepredikant (eerst ds. T. Harder, daarna drs. W.C. Moerdijk) en er was al goedlopend recreatiewerk, waardoor ds. Vogel zich helemaal aan pastoraat en gemeentepopbouw kon wijden. In 1976 volgde hij een cursus Klinisch Pastorale Vorming in het VU-ziekenhuis, waarop een doctoraal-studie aan de VU bij prof. J. Firet volgde met als hoofdvak poimeniek. Hij werd deputaat ADMA, sectie Kerk en bedrijfsleven, dat later een zelfstandig deputaatschap werd en ook deputaat evangelisatie.

De tweede helft van zijn 40 dienstjaren bracht hij in Eindhoven (1980-2000) door.

Daar volgde hij niet alleen een cursus groepspastoraat, maar wist hij in de tweede helft van de jaren tachtig zijn doctoraalstudie af te maken met een scriptie over 'De veranderende gemeente'. De ondertitel geeft aan waar het hem om ging: 'praktisch-theologische notities betreffende de wisselwerking tussen het leerproces van de christelijke gemeente en de persoonlijke bekering'.

Als ds. Vogel terugblijkt noemt hij zijn jaargenoot, prof.dr. J.P. Versteeg, van wie hij in de loop van de jaren veel leerde. Diens publicaties over de Geest, de gemeente en het ambt hebben zijn denken en de beleving van zijn ambt richting gegeven.

Via verdere studie trachtte hij zichzelf zelf beter toe te rusten voor de praktijk van het gemeente-pastoraat. Ds. Vogel weet zich bijzonder bevoorrecht, dat hij het werk in de gemeente zoveel jaren mocht doen. Het eigene van het pastoraat ligt voor hem naast allerlei andere vormen van sociale en geestelijke hulpverlening in het feit dat het een

functie is van de gemeente van Jezus Christus met Ef. 4: 11-16 als uitgangspunt. De gemeente groeit in en door de groei van haar leden. Omgekeerd is die gemeente de plaats waar mensen door het Evangelie tot werkelijke verandering en groei kunnen komen. In 'De Geest schrijft wegen in de tijd' (red. J.P. Versteeg) schreef hij een artikel met de titel 'De gemeente als leergemeenschap'. Dat hield hem bezig: hoe leert de gemeente echt, niet alleen individuele gemeenteleden, maar de gemeenschap als geheel.

Het ambtelijk werk waartoe **ds. Albert Jan Otter** geroepen werd begon in 1960 in Sint Jansklooster, waar hij door zijn zwager, ds. G.J. Buijs, als predikant bevestigd werd. Het was een kleine gemeenschap, waar zijn voorganger, ds. A. Zwiep, overleden was, die nog maar nauwelijks aan zijn werk in deze gemeente begonnen was. Vanaf 1963-1966 mocht ds. Otter net na de problemen rondom ds. W.J. van der Linde de gemeente van Deventer dienen. Daarna diende hij de gemeente van Dokkum: van 1966-1971. Van 1971-1979 diende hij de gemeente van Papendrecht. Een verrijkende ervaring was voor hem daar de mogelijkheid om enige jaren godsdienstonderwijs te geven aan een school voor VHO. Van 1979-1989 was hij predikant in IJmuiden, waar hij per 1 september van dat laatste jaar eervol emeritaat ontving.

Wat ds. Otter in al die jaren gemeentelijke arbeid gedreven heeft is zijn hartelijk verlangen om het Woord te verkondigen en met dat Woord ook invulling aan het ambtelijk werk te geven. Hij wist zich ertoe geroepen en tegelijk ervoer hij de strijd, want wie is bekwaam om dit werk goed te doen? Ds Otter wist zich afhankelijk van de kracht die de Here hem verleende.

Ds. Otter weet zich bijzonder aangesproken door de studie van het Hebreeuws en het Oude Testament. Die voorliefde begon al, toen de voorlezer van de synagoge in Enschede hem de eerste lessen in het Hebreeuws gaf. Deze is gebleven, nu hij zich in Nunspeet heeft gevestigd. De wereld van het Midden-Oosten ligt achter het Woord van God. Dat Woord van God is voor hem de weg om de Here te ontmoeten. En dat is wat hij graag wil onderstrepen: Sola Scriptura, opdat God aan zijn eer komt.

Prof. dr. Maas Boertien mocht het afgelopen jaar vieren, dat hij al 50 jaar predikant is.

Hij werd geboren op 22 augustus 1923 in Enschede, maar groeide op in de kerk van Zwolle. Daar werd hij sterk beïnvloed door de prediking van ds. L. de Bruyne en (toen nog) ds. J. Hovius. Dat wekte in hem ook het verlangen om predikant te worden. Hij ging naar Apeldoorn, waar hij in 1950 kandidaatsexamen deed. Zijn werk als predikant begon in de gemeente van Wormerveer, waarvan hij van 1950-1954 werkzaam was. De deputaten voor de Evangelieverkondiging onder Israël hadden hem toen al benaderd met de vraag, of hij zich wilde voorbereiden voor een taak van de kerk onder de Joden. Dat was reden, dat hij naast zijn predikantschap de gelegenheid kreeg om zijn studie aan de Universiteit van Amsterdam voort te zetten, waaraan hij Semitische Talen studeerde, Hebreeuws, Aramees en Arabisch. Die talenstudie werd in Hamburg en Jeruzalem voortgezet en in maart 1964 afgerond met een promotie. De titel van zijn proefschrift luidde: Der Mischnahtraktat Nazir.

In verband met zijn uitzending naar Hamburg werd hij als predikant verbonden aan

de kerk van Groningen. Die verbondenheid duurt al vele jaren, want sinds 1984 is hij emeritus van de kerk van Groningen. De periode in Hamburg van 1954-1959 was geen eenvoudige, maar wel een zeer boeiende tijd. Het was een heel andere kerkelijke situatie als in Nederland. De gemeente te Hamburg was ontstaan uit het Joodse zendingswerk van de Presbyterian Church in Noord-Ierland en die relaties waren gebleven, zodat hij enkele malen naar Belfast afreisde om daar de jaarlijkse synode toe te spreken. Mede door toedoen van een Ierse leraar aan de Schotse school te Jaffa ontstond een relatie met Israël. Dit leidde ertoe, dat de United Christian Council in Israël hem tot 'executive secretary' benoemde. Na overleg met deputaten vertrok hij met zijn gezin naar Jeruzalem. Dat was heel bijzonder, want hij was nooit eerder in Israël geweest! Hij woonde er van 1960-1967. In 1967 keerde hij terug naar Nederland en in 1969 werd hij aan de Universiteit van Amsterdam benoemd als hoogleraar in de Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde. Van dit werk nam hij in 1981 afscheid.

Prof. Boertien mag terugzien op een bijzonder goede tijd in het buitenland en in Nederland. Hij deed enkele boeken en diverse brochures het licht zien, waarvan het merendeel verscheen in de serie 'Verkenning en bezinning'. Ook in de tijd dat hij hoogleraar was in Amsterdam bleef zijn betrokkenheid bij de kerken. De eerste jaren van zijn hoogleraarschap gaf hij studentencatechisaties. Bovendien bleef hij vrijwel elke zondag in de kerken voorgaan. Nu geniet hij van zijn emeritering. En al woont hij, ondanks zijn lidmaatschap van de kerk van Eindhoven op grote afstand van zijn kerkelijke gemeente, zijn betrokkenheid bij onze kerken is er niet minder om.

De ambtelijke loopbaan voor **prof. dr. Lambertus Floor**, de tweede gouden jubilaris, begon op 29 oktober 1950, nadat zijn vader hem bevestigd had als predikant in Opperdoes.

Hij werd op 29 augustus 1923 te Emmen geboren, groeide op in een pastorie en deed in 1943 in Assen eindexamen HBS-B met het voornemen in Delft voor ingenieur te gaan studeren. De Duitse bezetters hadden echter inmiddels de universiteiten gesloten. Hij moest onderduiken en in die tijd vond een innerlijke verandering plaats en ontstond de begeerte om predikant te worden. Na de bevrijding deed hij staatsexamen. In Kampen deed hij zijn propedeutisch examen en van 1947-1950 studeerde hij theologie in Apeldoorn.

In 1951 trouwde hij met Gep van de Hel uit Frankrijk (nabij Harderwijk). Samen kregen ze zes kinderen, waarvan er nog vijf in leven zijn. In 1955 vertrokken ze naar Almelo. Zowel in Opperdoes als in Almelo is met vreugde en ook met zegen gearbeid. In 1961 kwam er een beroep van de gemeente Hilversum met het oog op de zending.

Inmiddels had ds. Floor bij prof. J.H. Bavinck zendingwetenschap gestudeerd. Een geheel nieuwe levensfase brak aan, toen hij naar het zendingsveld vertrok in Zuid-Afrika, waar dr. en mevr. Helms reeds werkzaam waren. Zijn hoofdopdracht was de opleiding van helpers/evangelisten. In 1965 kwam er een beroep naar Hammanskraal om hoogleraar te worden aan de opleiding van zwarte predikanten. In die jaren, waarin hij het Grieks en het Nieuwe Testament moest doceren, gaf hij met een groep blanke helpers uit Pretoria leiding aan het zendingswerk in KwaNdebele dat door een nederlands-gereformeerde predikant, ds. Vonkeman, begonnen was.

Zijn liefde voor de bestudering van het Nieuwe Testament was hem door de professoren S. Greijdanus en L.H. van der Meiden bijgebracht. Dat resulteerde in de afronding van zijn academische studie met een proefschrift over 'De nieuwe exodus, representatie en incorporatie in het Nieuwe Testament'. In 1978 vertrok hij naar Potchefstroom, waar hij tot

1988 aan de universiteit de nieuwtestamentische vakken doceerde.

Als gastdocent ondernam hij verschillende buitenlandse reizen: naar Leuven (België), Kampen en Apeldoorn, naar Pusan en Seoul (Korea), naar Aix-en-Provence (Frankrijk) en naar Curitiba en Recife (Brazilië). Na zijn emeritaat heeft hij nog zeven jaar aan de Sekolo ya Moyadi in Mareetsane samen met ds. J. Driessen van de Geref. Gemeenten gewerkt. Behalve wetenschappelijke bijdragen in binnen- en buitenlandse tijdschriften heeft de jubilaris meer dan 30 boeken geschreven en daarnaast vier commentaren op enkele brieven van het Nieuwe Testament.

Terugkijkend op 50 jaren dienst in de kerken, is hij verwonderd en dankbaar, dat de Here hem en zijn vrouw op tal van terreinen heeft willen gebruiken.

Prof.dr. Willem van 't Spijker vierde op en rond de 5e november zijn 50-jarig ambtsjubileum als dienaar des Woords. Dat was voor velen een bijzonder gebeuren, waaraan o.a. tijdens een bijeenkomst in de Theologische Universiteit uitgebreid aandacht werd gegeven. Ook prof. Van 't Spijker heeft zijn wortels in de kerk van Zwolle, waar hij gedoopt is en belijdenis heeft afgelegd. In Zwolle ging hij tijdens de oorlogsjaren naar het gymnasium en in 1946 trok hij naar Apeldoorn om daar theologie te studeren. Het was de tijd van prof. Van der Schuit, prof. Van der Meiden en prof. Hovius. Met de laatste ontstond een diepe verbondenheid in meer dan één betekenis. Hij trouwde met één van de dochters van prof. Hovius en deelde met hem de liefde tot Gods kerk en de kerkgeschiedenis.

In 1950 werd hij predikant. Prof. Hovius bevestigde hem met Joh. 1 : 43 en ds. Van 't Spijker deed intrede met 1 Cor. 2: 2 over Jezus Christus en dien gekruisigd. Nauwe en persoonlijke banden werden met Drogeham gesmeed. Hij bleef tot 1962 en vertrok toen naar Utrecht-Centrum, waar hij opnieuw door prof. Hovius werd bevestigd en met 2 Cor. 4: 5 intrede deed. Het was in Utrecht een drukke tijd in een combinatie van prediking, pastoraat en studie. Zijn studie werd op 20 febr. 1970 bekroond. Hij promoveerde bij prof. dr. D. Nauta cum laude op een dissertatie met de titel 'De ambten bij Martin Bucer'. Een werk dat zijn weg wist te vinden in wetenschappelijke kring: in 1987 verscheen een tweede druk en in 1996 een Engelse vertaling. In december 1971 nam hij afscheid van Utrecht, omdat hij door de generale synode tot hoogleraar aan de (toen nog zo genoemde) Theologische Hogeschool benoemd was. Hij inaugureerde 14 januari 1972 met een rede over 'Goddelijk recht en kerkelijke orde bij Martin Bucer'. Het was ander werk als in de gemeente, maar prof. Van 't Spijker wist grote wetenschappelijke deskundigheid te combineren met veel kennis van het kerkelijk leven en mensenkennis. En dat was ook in zijn colleges voor de studenten merkbaar. Hij was hoofdredacteur van *De Wakker* van 1980-1998. Bovendien wisten vele kerkenraden hem te vinden voor een advies in voorkomende gevallen. Er volgden tijdens zijn hoogleraarschap tal van publicaties op het terrein van de kerkgeschiedenis en het kerkrecht, waarbij de Reformatie een voortdurende inspiratiebron bleek.

In 1990 werd de waardering voor al zijn werk samengevat in het verlenen van een ridderorde. Prof. Van 't Spijker is ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw. In mei 1997 ontving hij een eredoctoraat van de universiteit van Potchefstroom. In datzelfde jaar werd hij in Stellenbosch tot 'visiting professor' benoemd. Bovendien was hij een geziene gast op diverse Calvincongressen in binnen- en buitenland, waarvoor hij regelmatig een referaat leverde. Ook na zijn emeritaat op 14 januari 1997 met een rede over 'Vroomheid en wetenschap bij Voetius' bleef hij schrijven. Een selectie van zijn vele publicaties is te vinden in de bundel 'Om de Kerk'. Prof. Van 't Spijker wist zich al die jaren in dienst van de Koning van de kerk. In verbondenheid met God en zijn Woord heeft hij de gemeente,

de universiteit en de kerken mogen dienen. Dat Woord bepaalde ook zijn inzet voor de eenheid van Gods kerk.

Alle genoemde jubilarissen zien met grote dankbaarheid terug op de jaren dat de Here God hen samen met hun echtgenotes wilde gebruiken voor de dienst in zijn Koninkrijk. We wensen hen toe dat ze nog vele jaren mogen ontvangen onder de zegen van de Here God.

Afsluiting

In het jaar 2000 is veel gebeurd. Het was een jaar dat begon met veel voorspellingen en verwachtingen inzake het nieuwe millennium. Wat ervan bewaarheid werd, is betrekkelijk. De kerken gingen hun eigen weg. Voor Gods kerk is de drempel van het millennium slechts een verwijzing naar die drempel van tweeduizend jaar terug. In Christus is ons alles gegeven.

Dat geloof mocht het leven van de kerken bepalen. Geroepen als we zijn om midden in deze wereld het Evangelie te verkondigen. In het besef dat niet het doen en laten van mensen de wereld redt, maar Gods spreken die van mensen gebruik maakt. En dat bepaalt ook het perspectief voor de kerk: God is getrouw, zijn plannen falen niet!

Leeuwarden

R.W.J. Soeters